

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК
на освітньо-наукову програму «Науки про Землю»
третього рівня вищої освіти галузі знань 10 Природничі науки
за спеціальністю 103 Науки про Землю,
розроблену Інститутом географії НАН України

Сучасні наукові дослідження щодо змісту освіти аспірантів у закладах вищої освіти і наукових установах України свідчать про значні розбіжності у навчальних планах підготовки фахівців, програмах та засобах технічного забезпечення достатнього рівня практичної готовності випускників. Особливо в спеціальностях, які мають неоднозначне трактування в МОН України і серед науковців. Чиновницькі і наукові погляди на сутність і об'єкт-предметні особливості спеціальності (відповідно й однойменної програми) в більшості випадків діаметрально протилежні, про що свідчать результати акредитацій ОНП Науки про Землю в ряді ЗВО України, зауваження експертів і членів GER. Географічна складова наук про Землю, в усіх її проявах, вперто ігнорується. Незважаючи на те, що аналіз навчальних планів і програм підготовки аспірантів різного професійного спрямування свідчить про тенденцію більш активного залучення до них технічних і природничих знань. Пов'язано це, насамперед, із стратегічною лінією розвитку сучасної освіти, що впроваджується провідними педагогами України і закріплено у «Національній доктрині розвитку освіти України». У цьому контексті освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за спеціальністю 103 Науки про Землю галузі знань 10 Природничі науки, розроблена робочою групою Інституту географії НАН України, може розглядатись як зразок відповідності вимогам часу, як програма що показує тісноту взаємодії природної і суспільної складової наук про Землю.

У поданій на рецензування ОНП у повній мірі висвітлено специфіку, підходи до викладання та навчання, детально окреслено загальні та предметноспеціальні (фахові) програмні компетентності, а також програмні результати навчання як наслідок її опанування, наведено перелік відповідних навчальних дисциплін, визначено їх мету та завдання, означено вимоги до системи оцінювання й форм контролю тощо.

Аналіз програмних результатів навчання та переліку відповідних навчальних дисциплін ОНП доводить ґрунтовні підстави та потенціал для вивчення методологічних засад та теоретичних основ наук про Землю, сучасних досягнень і наукових досліджень у цій галузі. Окреслений у ОНП теоретичний зміст предметної області, реалізований у чітко окреслених загальних та предметно-спеціальних (фахових) програмних компетентностях, у програмних результатах навчання, забезпечує формування загальнонаукової компетентності здобувачів вищої освіти третього рівня зі спеціальності 103 Науки про Землю й спрямований на розвиток у здобувачів системного наукового світогляду, загальних та спеціальних компетентностей.

Перелік і обсяг обов'язкових й вибіркових дисциплін відповідають змісту підготовки докторів філософії за спеціальністю 103 Науки про Землю і спрямовані на забезпечення відповідності результатів навчання запитам потенційних роботодавців.

Також у рецензованій програмі остаточною результатом навчання здобувачів передбачено повне виконання освітньо-наукової програми, необхідна кількість якісних опублікованих за результатами досліджень наукових праць, апробація результатів на наукових конференціях, оформлена участь у виконанні зареєстрованих тем наукових досліджень, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на науково-методичному семінарі та експертам спеціалізованої вченої ради.

Отже, освітньо-наукова програма «Науки про Землю» Інституту географії НАН України відповідає національним стандартам вищої освіти, змісту наук про Землю, охоплює суттєву їх частину і може бути рекомендованою для впровадження в освітній процес при підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня.

Рецензент
декан факультету геології, географії,
рекреації та туризму
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
доктор географічних наук, професор

Віліна ПЕРЕСАДЬКО